

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 17. октобар 2014. године

Предмет бр. 245/09

Слађана РЕМИШТАР

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 17. октобра 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ
Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменућу жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 13. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.

2. Дана 23. децембра 2009. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Није добијен никакав одговор.
3. Дана 10. новембра 2010. године, Комисија је поново послала свој захтев за информације. Комисија је примила одговор од жалиоца 14. септембра 2011. године.
4. Дана 9. маја 2012. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.
5. СПГС је доставио УНМИК-ов одговор 1. јуна 2012. године.
6. Дана 26. септембра 2012. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
7. Дана 15. октобра 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку о прихватљивости СПГС-у и затражила је УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
8. Након што је Комисија послала упите, 4. октобра 2012. године, УНМИК је затражио од Одељења за архивске послове и регистратурски материјал у седишту Уједињених нација (УН) у Њујорку да пронађе и врати УНМИК-у одређени број истражних списа у вези са жалбама уложеним ХРАП-у.
9. Дана 14. децембра 2012. године, УНМИК-у су достављени тражени истражни списи из седишта УН-а у Њујорку. Дана 17. децембра 2012. године, УНМИК је доставио Комисији ова документа, укључујући нека документа која се односе на ову жалбу.
10. Дана 16. августа 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор у вези са меритумом жалбе, заједно са копијама истражних списа.
11. Дана 29. септембра 2014. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се достављање истражних списа у вези са предметом може сматрати коначним.
12. Дана 6. октобра 2014. године УНМИК је доставио свој одговор.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

---

¹ Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је Прилогу.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999) и 2. том (14. јун –31. октобар 1999); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за

13. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова током оружаног сукоба и након успостављања Привремене административне мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
14. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
15. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
16. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
17. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране

људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhcr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.

18. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од октобра 2012. године 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
19. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 припадника међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју Косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
20. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
21. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999), констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.
22. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за

кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Дана 5. новембра 2001. године, УНМИК је потписао Заједнички документ УНМИК-а и СРЈ у коме се, између осталог, понавља његова обавеза решавања судбине несталих лица из свих заједница и признаје се да је програм ексхумације и идентификације само део активности везаних за нестала лица. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.

23. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
24. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали Меморандум о разумевању о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу и вероватно убиство г. Ненада Ремиштара

25. Жалилац је супруга г. Ненада Ремиштара.
26. Жалилац наводи да су г. Ремиштара, који је радио као саобраћајни полицајац у полицијској станици у Ђаковици, у региону Пећи, отели припадници Ослободилачке војске Косова (ОВК) 13. јуна 1998. године, док је возио свој аутомобил на путу од Клине ка Ђаковици.
27. Гђа Ремиштар је такође обавестила Комисију да се у чланку објављеном у српским дневним новинама „Новости“ 18. августа 2011. године наводи да је њен супруг након

отмице одведен у притворску јединицу ОВК у селу Јабланица, у општини Ђаковица, где је касније погубљен. Међутим, његови посмртни остаци никада нису пронађени и предати породици.

28. Жалилац је назначила да је пријавила отмицу свог супруга Црвеном крсту Србије и Министарству унутрашњих послова Србије (МУП). У уверењу, датираном на 9. април 2009. године, које је издала главна команда МУП-а за регион Пећи, смештена у Крагујевцу у ужој Србији, потврђују се детаљи везани за отмицу г. Ремиштара, онако како их је дала жалилац. Жалилац је такође доставила копију уверења издатог од стране Црвеног крста Србије 13. априла 2009. године, којим се потврђује да је њен супруг отет 15. јуна 1998. године током сукоба на Косову.
29. Захтев Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК) за проналажење г. Ремиштара и даље је отворен³. Његово име се такође налази на списку несталих лица који је МКЦК проследио УНМИК-у 12. октобра 2001. године, у погледу којих је МКЦК прикупио анте-мортем податке на територији уже Србије у периоду између 1. јула и 20. септембра 2001. године, као и у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ⁴. У релевантним пољима ставке у бази података на мрежи коју води МКНЛ, у вези са њим стоји следеће: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „Није пронађен подударни ДНК“⁵.

С. Истрага

Достављање релевантних списа

30. У вези са овим предметом, Комисија је од УНМИК-а примила само „веома ограничене списе“ који се тичу активности које су спровели УНМИК-ов КНЛСМ и полиција УНМИК-а. Дана 17. децембра 2012. године, Комисија је примила нека истражна документа у вези са истрагом отмице г. Ненада Ремиштара, која су била враћена из архиве седишта УН-а (видети § 9 горе у тексту). Комисија је са веб-странице МКТЈ-а прибавила доказ о истрази отмице и вероватног убиства г. Ненада Ремиштара, коју је спровео Међународни кривични трибунал УН-а за бившу Југославију (МКТЈ)⁶. Комисија напомиње да је УНМИК потврдио да су достављена сва расположива документа.
31. Што се тиче откривања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне

³ База података МКЦК-а [у електронском облику] доступна је на адреси: <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (прегледано 10. октобра 2014).

⁴ База података КНЛСМ-а [у електронском облику] није отворена за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим предметом 12. октобра 2014. године.

⁵ База података МКНЛ-а [у електронском облику] доступна је на адреси: http://www.icmp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 10. октобра 2014).

⁶ Званична веб-страница МКТЈ-а налази се на адреси: <http://www.icty.org> (електронска база података).

документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен сажет преглед релевантних истражних корака које су предузеле истражни органи.

Истражни списи КНЈСМ-а и ЈИРЗ-а

32. Део истражног списка који припада КНЈСМ-у састоји се из Обрасца за идентификацију жртве у погледу г. Ненада Ремиштара, који је очигледно попунио МКЦК између 1. јула и 20. септембра 2001. године (видети § 29 горе у тексту). У овом обрасцу се, поред његових личних података и анте-мортем описа, налазе име и комплетни подаци за контакт његове мајке. У једном од поља на првој страни стоји: „Истовремено је заустављено друго возило из кога је отета још једна особа, али је она касније пуштена“; нису достављене никакве информације у погледу идентитета ове особе.
33. Део списка који припада полицији УНМИК-а почиње писмом, датираним на 30. новембар 1999. године, које је полицији УНМИК-а упутио српски МУП. У њему су укратко наведени детаљи нестанка г. Ремиштара, његови лични подаци и информације о аутомобилу којим је управљао. Према наводима из овог писма, уз њега је приложена фотографија г. Ремиштара, али она није пронађена у спису нити се у њему налази одговор на ово писмо.
34. У спису се такође налази недатиран, ручно исписан документ, који је потписала жалилац. У том документу су поново наведене појединости нестанка њеног супруга и дати су потпуни подаци за контакт жалиоца.
35. ЈНЛ је упутио интерни меморандум полиције УНМИК-а, датираним на 13. фебруар 2000. године, свим главним канцеларијама полиције УНМИК-а на Косову. У њему је дат преглед доступних информација у погледу нестанка г. Ненада Ремиштара и затражено је од свих канцеларија полиције УНМИК-а да провере своју евиденцију и изворе свих података везаних за њега и да, у случају појаве било ког трага, спроведу неопходне истражне радње и обавесте ЈНЛ. Свих шест одговора на овај захтев било је негативно.
36. Такође, 13. фебруара 2000. године, ЈНЛ је затражио од МКЦК-а да провери одговарајућу евиденцију у вези са г. Ненадом Ремиштаром. Дана 18. фебруара 2000. године, МКЦК је одговорио да је он био уписан у њихову базу података као нестало лице које још увек није било пронађено.
37. У Регистру дневника полицијског досијеа УНМИК-а, који се састоји из једне стране, у погледу предмета 1999-000045 везаног за нестанак г. Ремиштара, налазе се три уноса, датирани на 30. март 2000, 15. април 2000. и 1. јун 2002. године, али се у њима не налазе додатне релевантне информације.
38. У извештају о наставку случаја ЈНЛ-а полиције УНМИК-а (ИНС), по предмету бр. 2002-000579, назначено је да је овај предмет унет у њихову базу података 27. јуна

2002. године. У руком исписаној белешци при врху овог документа стоји: „Дупликат предмета 1999-000045“.

39. ЈНЛ-ов Анте-мортем извештај по ЈНЛ-овом предмету бр. 0318/ИНВ/04, у погледу нестанка г. Ремиштара носи унакрсну референцу на истраге бр. 1999-000045 и 2002-000579. Овај извештај је започет 8. априла 2004. године и завршен је 23. априла 2004. године. У њему се спомиње мајка г. Ненада Ремиштара као сведок и наведен је њен број телефона у ужој Србији. У пољу извештаја „Резултати истраге“ наводи се да су брат и син г. Ремиштара дали узорке крви и да је проверен списак повратника у његово село, али да су резултати били негативни. У закључку извештаја, истражитељ је написао: „Због недостатка трагова, овај предмет треба да остане на чекању“. Назначени статус предмета је „на чекању“.
40. У штампаном изводу из ЈНЛ-ове базе података, у вези са предметом бр. 0318/ИНВ/04 датираним на 27. април 2004. године, са унакрсном референцом на предмет бр. 1999-000045, укратко су наведене познате чињенице о нестанку г. Ненада Ремиштара. У пољу извештаја „Сажетак захтева“ стоји „Постоји мањак информација“, а у пољу „Резултати“ стоји „На чекању“.
41. Последњи документ истражног списка је Извештај о анализи случаја ЈИРЗ-а полиције УНМИК-а, датираним на 17. октобар 2007. године, у погледу предмета бр. 2002-00154. У пољу „Тренутни статус“ стоји „Затворен“, „Врста злочина“ – „нестало лице“; у пољима „Број познатих сведока“, „Број изјава сведока“ и „Број познатих осумњичених“ стоји „0“. У пољу „Сажети преглед злочина“, укратко су изложене информације доступне истражитељима, док у пољу „Кратак опис доказа“ стоји: „Не постоје докази. Само првобитна пријава и захтев Републике Србије“. Препорука истражитеља који је разматрао предмет гласи: „Пошто нема доказа, осим првобитне пријаве, предмет треба да се затвори“.
42. У руком исписаној белешци при дну овог документа, датираној на 20. децембар 2007. године, назначено је да је тог датума спис поново размотрио други службеник ЈИРЗ-а, који је дао препоруку да се спис проследи ЈИРЗ-овом Одељењу за анте-мортем истрагу „ради наставка истраге у циљу проналажења несталог лица“.

Поступак МКТЈ-а

43. МКТЈ је спровео истрагу отмице и вероватног убиства г. Ненада Ремиштара, у оквиру поступка по предмету *Тужилац против Рамуша Харадинаја, Идриза Балаја и Лахија Брахимаја* (ИТ-04-84).
44. У документима који су доступни Комисији потврђује се да је од октобра 2005. до маја 2007. године, УНМИК одговорио на више од 100 захтева за помоћ (ЗЗП) које му је упутила канцеларија тужиоца (КТ) МКТЈ-а, и пружио тражену помоћ и документацију.
45. МКТЈ је подигао прву оптужницу по овом предмету 4. марта 2005. године (ИТ-04-84-И). Ова истрага била је усмерена на злочине које је наводно починила ОВК током

оружаног сукоба на Косову. Ти злочини су били „у тесној вези с тим сукобом, будући да су жртве злочина, које нису активно учествовале у непријатељствима, били или српски цивили или лица за која се сматрало да сарађују са Србима, односно да не подржавају ОВК“. У погледу г. Ненада Ремиштара, у оптужници се наводи следеће:

Тачке 29 и 30

77. Дана 13. јуна 1998. или приближно тог датума, возило којим је управљао српски полицајац Ненад Ремиштар заустављено је на контролном пункту ОВК на путу између Клине и Ђаковице. Ненад Ремиштар је одведен у штаб ОВК у Јабланици. Кад је стигао, војници ОВК, међу којима је био Назми Брахимај, брат оптуженог **Лахија Брахимаја**, жестоко су га претукли по рукама, ногама и леђима.

78. Дана 14. јуна 1998. или приближно тог датума, непознати војници ОВК одвели су Ненада Ремиштара из заточеничког објекта ОВК у Јабланици. Он тада више није виђен жив и још увек се води као нестало.

...

Овиме су **Рамуш Харадинај, Идриз Балај и Лахи Брахимај** починили:

Тачка 29: Окрутно поступање, КРШЕЊЕ ЗАКОНА И ОБИЧАЈА РАТОВАЊА, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949, кажњиво по члану 3 и члану 7(1) Статута Међународног суда;

Тачка 30: Убиство, КРШЕЊЕ ЗАКОНА И ОБИЧАЈА РАТОВАЊА, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949, кажњиво по члану 3 и члану 7(1) Статута Међународног суда.

46. У измењеним оптужницама које су накнадно подигнуте нису постојале суштинске измене нити додатне информације у вези са жалиочевим супругом.

47. У наставку је наведен извод из пресуде Претресног већа МКТЈ-а бр. ИТ-04-84-Т, по истом предмету, која је донета 3. априла 2008. године (наглашено):

...

6.16 Окрутно поступање, мучење и убиство Ненада Ремиштара и четворо неидентификованих људи (Тачка 30)

396. Сва тројица оптужених се, као учесници у удруженом злочиначком подухвату, терете за окрутно поступање, мучење и убиство Ненада Ремиштара и четворо неидентификованих људи као кршење закона и обичаја ратовања. Претресно веће је саслушало релевантне исказе сведока 73, Небојше Аврамовића, Зорана Стијовића и сведока 6.

397. Сведок 73 је изјавио да је 13. јуна 1998. године Ненад Ремиштар, који је радио као саобраћајни полицајац у Ђаковици, својим плавим аутомобилом марке опел кадет, с регистарским таблицама Ђаковице, кренуо из Биче, општина

Клина, у Ђаковицу. Био је у цивилној одећи. Десет дана касније, Драган Шимићић, колега с посла и полицајац МУП на служби у Ђаковици, обавестио је сведока да Ненада Ремиштар све то време није било на послу. Ненадов отац Александар Ремиштар сазнао је од једног неидентификованог Албанца да му је син, заједно с једним Албанцем католиком, отет у близини села Раковина, општина Ђаковица, и затворен у Јабланици, у истој општини. Тај неидентификовани Албанац је рекао да је Ненад Ремиштар још увек жив и да га штити један војник ОВК који га познаје. Неидентификовани Албанац је те информације добио од оног Албанца католика.

398. Небојша Аврамовић је посведочио да су службеници МУП Раде Поповић (sic), Никола Јовановић и Ненад Ремиштар нестали крајем априла или почетком маја 1998. године на подручју пута Ђаковица–Пећ. Из извештаја које је тада прочитао, Аврамовић је закључио да су Раде Поповић (sic) и Никола Јовановић били на дужности. Њихов надређени пријавио је да су нестали. Аврамовић је у свом сведочењу рекао да се у извештају који су доставили Ремиштарови рођаци и његови надређени наводи да је Ненад Ремиштар отет на путу Ђаковица–Приштина, кад је ишао на посао из своје куће у Глини. Претресно веће сматра да се сведоков исказ о Радету Поповићу, у ствари, односи на Радета Попадића, као што се види из везе с Николом Јовановићем, поменуте у одељку 6.12.2 горе.

399. Зоран Стијовић, начелник Аналитичке службе Центра РДБ Приштина од 1995. до 1999. године, у свом сведочењу је рекао да је РДБ поседовао информације да је Ненад Ремиштар, српски полицајац, заточен у Јабланици.

400. Сведок 6, Албанац католичке вероисповести, у свом сведочењу је рекао да су се дана 13. јуна 1998. године пре 18:00 часова он и Ненад налазили у једној просторији поред улаза у комплекс у Јабланици. Сведок 6 је знао Ненада као полицајца српске или црногорске националности, који је радио у Ђаковици. Сведок 6 је од Зокана Кућија чуо да је Ненад из села Бича, општина Клина. Сведок 6 је видео Назмија Брахимаја и групу војника како Ненада ударају ногама и туку бејзбол палицама и другим предметима, оставивши га онесвешћеног, с модрицама и неспособног да хода. Ти војници нису дали никакво објашњење зашто туку Ненада. Сведок 6 се не сећа да је те вечери видео Лахија Брахимаја. Сведока 6 и Ненада су везали и оставили у тој просторији преко ноћи. После подне следећег дана, 14. јуна 1998. године, Ненада су одвела два војника. Сведок 6 више никада није видео Ненада. Касније је чуо од полицајца Павла Зувића да је Ненад убијен у Јабланици и да му је тело можда бачено негде у планине у близини Пећи или КLINE.

...

402. Исказ сведока 73 подудар се са сведочењем сведока 6 и сведокиње 23 (види одељак 6.15 горе) и Претресно веће се уверило да је Ненад, о ком говори сведок 6, Ненад Ремиштар. Претресно веће се такође уверило да је Ненаду Ремиштару премлаћивањем нанета тешка физичка патња. Имајући у виду тежину премлаћивања, Претресно веће се такође уверило да су починиоци морали имати намеру да проузрокују такве патње. Из тих разлога, Претресно веће се уверило да су војници ОВК починили кривично дело окрутног поступања према Ненаду Ремиштару. На основу националне припадности жртве, његовог посла полицајца и одсуства било каквог алтернативног разумног објашњења за његово

притварање и злостављање, Претресно веће закључује да су војници ОВК злостављали Ненада Рамиштара да би га казнили, застрашили и/или извршили дискриминацију над њим. Из тог разлога, Претресно веће закључује да су војници ОВК мучили Ненада Ремиштара.

403. Сведок 6 је у свом сведочењу рекао да су после подне 14. јуна 1998. године два војника ОВК одвела Ненада Ремиштара из просторије у којој су он и сведок 6 преноћили. Сведок 6 је такође рекао да више никада није видео Ненада Ремиштара. Претресно веће је од сведока 73 чуло за више доказа из друге руке о томе да је Ненад Ремиштар био у Јабланици, да је био жив и под заштитом једног војника ОВК. Ови вишеструки докази из друге руке сугеришу да је првобитни извор био сам сведок 6. Претресно веће је мишљења да су директни докази сведока 6 поузданији од вишеструких доказа из друге руке. Што се тиче смрти Ненада Ремиштара, сведок 6 је могао да изнесе само доказе из друге руке да је он убијен у Јабланици, што је сведок сазнао од једног српског полицајца. Претресном већу нису предочени докази који поткрепљују те доказе из друге руке. Узимајући у обзир чињеницу да Ненад Ремиштар више никада није виђен, Претресно веће прихвата да је он, по свему судећи, мртав. Будући да нису пронађени његови посмртни остаци, нема исказа вештака о узроку његове смрти. Претресно веће закључује да се на основу расположивих доказа не може ван разумне сумње закључити да је Ненад Ремиштар убијен.

404. Претресно веће се уверило да су окрутност поступање и мучење били тесно везани за оружани сукоб на Косову и да Ненад Ремиштар није активно учествовао у непријатељствима у време почињања злочина, као и да су извршиоци то знали или морали да знају.

...

406. ... Претресно веће стога закључује да је оптужба за убиство ограничена на Ненада Ремиштара.

407. Претресно веће се такође уверило да су ти злочини тесно повезани с оружаним сукобом на Косову и да жртве нису активно учествовале у непријатељствима у време почињања злочина, као и да су извршиоци то знали или морали да знају.

...

48. Двојица од тројице оптужених, г. Рамуш Харадинај и г. Идриз Балај, ослобођени су кривице по свим тачкама оптужнице. Трећи оптужени, г. Лахи Брахимај, проглашен је кривим за мучење и окрутност поступање, али не у погледу г. Ненада Ремиштара.

49. Тужилац се жалио на ову пресуду. Касније, 19. јула 2010. године, Жалбено веће МКТЈ-а је делимично усвојило жалбу Тужиоца, укључујући и део који се односи на г. Ненада Ремиштара, и наложио је да сва тројица оптужених буду поново саслушана по релевантним тачкама. Дана 21. јануара 2011. године, Тужилац је подигао четврту, измењену оптужницу (ИТ-04-84bis-ПТ), у којој стоји:

Тачка 4

53. Дана 13. јуна 1998. године или приближно тог датума војници ОВК зауставили су на контролном пункту ОВК на путу између Клине и Ђаковице српског полицајца

Ненада Ремиштара. Ти војници ОВК одвели су га у заточенички објекат ОВК у Јабланици. Кад је стигао, војници ОВК, међу којима је био Назми Брахимај, брат **Лахија Брахимаја**, жестоко су га претукли палицама за бејзбол.

54. Дана 14. јуна 1998. године или приближно тог датума Ненад Ремиштар је одведен из заточеничког објекта ОВК у Јабланици. Убијен је док је био заточеник ОВК. Његово тело није пронађено.

...

Овим чињењем и нечињењем **Рамуш Харадинај, Идриз Балај и Лахи Брахимај** починили су, у оквиру УЗП [удруженог злочиначког подухвата] дефинисаног у параграфима од 23 до 25 горе, следећа кривична дела:

Тачка 4: КРШЕЊЕ ЗАКОНА И ОБИЧАЈА РАТОВАЊА, убиство и окрутност поступање, као и мучење, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949. године, кажњиво по члану 3 и члану 7(1) Статута Међународног суда.

50. Претресно веће је поново размотрило доказе које је представио Тужилац и дошло је до следећег закључка:

(в) Закључак

513. Веће се уверило да је 13. јуна 1998. године Ненад Ремиштар одведен у објекат ОВК у Јабланици, где су га Назми Брахимај и други војници ОВК тешко претукли. Веће се такође уверило да су крајем јуна 1998. године један Босанац и тројица Црногораца доведени у објекат ОВК у Јабланици, где су их војници ОВК, у присуству Назмија Брахимаја и Хамзе Брахимаја тукли и убадали ножевима. Ти догађаји се терете као убиство, окрутност поступање и мучење. Правна регулатива о тим кривичним делима изложена је раније у овој Пресуди. У односу на оптужбе за мучење и окрутност поступање према Ненаду Ремиштару, Веће подсећа на своју ранију констатацију да је Ненад Ремиштар био заточен у објекту ОВК у Јабланици, везан конопцем, да су га ударали ногама и рукама, да су га тукли по ногама и рукама палицом за бејзбол и штаповима и да су то радили Назми Брахимај и други војници. Та дела су била такве природе да су Ненаду Ремиштару нанела тешке болове и патњу и, према закључку Већа, представљају *actus reus* за мучење и за окрутност поступање. Узимајући у обзир начин премлаћивања и природу коришћених предмета, Веће се уверило да су извршиоци деловали с намером да Ненаду Ремиштару нанесу тешке болове и патњу. Када је реч о посебној намери потребној за кривично дело мучења, Веће примећује да је Ненад Ремиштар био косовски Србин који је радио за МУП, који је био део српских снага, које су биле једна од страна у оружаном сукобу. Веће на основу тих чињеница закључује да је премлаћивање Ненада Ремиштара вршено с намером да се он казни или да се дискриминише.

514. Тужилаштво није предочило доказе о смрти Ненада Ремиштара ни о околностима његовог убиства. Веће подсећа да је 14. јуна 1998. године Ненад Ремиштар одведен из просторије у којој је био заточен у објекту ОВК у Јабланици. Његово

тело није пронађено. У одсуству било каквих доказа о догађајима који су уследили након његовог извођења из просторије у објекту ОВК у Јабланици, Веће не може да закључи ван разумне сумње да је Ненад Ремиштар мртав ни да је умро под околностима које се наводе у Оптужници.

...

516. Најзад, у вези с општим условом садржаним у члану 3. Статута да жртве нису активно учествовале у непријатељствима, Веће подсећа да су у време ових дела мучења и окрутног поступања према Ненаду Ремиштару, непознатом мушкарцу босанске националности и тројници непознатих мушкараца црногорске националности ти људи били у заточеништву, те стога нису активно учествовали у непријатељствима. Када је реч о потребном нексусу, Веће подсећа да су извршиоци били војници који су учествовали у оружаном сукобу и да су жртве биле у њиховом заточењу. Веће на основу тога прихвата да су испуњени општи услови из члана 3.
517. На основу горе наведених констатација и остављајући засад по страни питање индивидуалне кривичне одговорности оптужених, Веће констатује да су оптужбе за мучење и окрутно поступање према Ненаду Ремиштару, оптужбе за мучење и окрутно поступање према једном непознатом мушкарцу босанске националности и оптужбе за окрутно поступање према тројници непознатих мушкараца црногорске националности, које поткрепљују тачку 4, доказане.
51. Дана 29. новембра 2012. године, Претресна комисија је закључила да ниједан од тројице оптужених није крив ни по једној тачки последње оптужнице и наложила је њихово ослобађање из притвора (ИТ-04-84bis-Т). Поступак МКТЈ-а по овом предмету је изгледа затворен.

III. ЖАЛБА

52. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и вероватно убиство г. Ненада Ремиштара. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).
53. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу, које су јој наводно проузроковане овом ситуацијом. У том погледу, она се ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

54. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону

Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при првобитној процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

55. Пре него што започне разматрање меритума жалби, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.
56. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.
57. Комисија такође напомиње да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више не спроводи извршну власт над косовским правосудним системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност ни за какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
58. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 99). У конкретним случајевима убиства и нестанака под околностима опасним по живот,

није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.

59. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји покрећу континуирану ситуацију, Комисија има правну надлежност да испита жалбе које се односе на ту ситуацију (видети Европски суд за људска права (ЕСЉП), Велико Веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009. године, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

60. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права које се односе на изостанак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и вероватним убиством г. Ненада Ремиштара. Жалилац такође наводи да није била обавештена о томе да ли је истрага спроведена и какав је био њен исход.

61. У свом одговору, СПГС прво напомиње да је УНМИК у погледу овог предмета засновао своје примедбе „на веома ограниченим списима“, које је доставио ЕУЛЕКС, а који су се претходно налазили код КНЛСМ-а и код ЈИРЗ-а полиције УНМИК-а.

62. СПГС прихвата чињеницу да је г. Ненад Ремиштар нестао под околностима опасним по живот. Иако је он нестао годину дана пре усвајања Резолуције бр. 1244 (из 1999. године) Савета безбедности УН-а, којом је установљен УНМИК, СПГС не оспорава одговорност УНМИК-а да спроведе истрагу његовог нестанка, сходно процедуралном делу члана 2 ЕКЉП, почевши од 11. јуна 1999. године. Према речима СПГС-а, „суштински циљ такве истраге [био] је да обезбеди ефикасну примену домаћих закона којима се штити право на живот, као што је дефинисано УНМИК-овом Уредбом бр. 1999/01 О овлашћењима Привремене управе на Косову од 25. јула 1999. године и, касније, УНМИК-овом Уредбом бр. 1999/24 О закону применљивом на Косову од 12. децембра 1999. године, са изменама и допунама“.

63. СПГС даље напомиње да је у том тренутку безбедносна ситуација на Косову била изузетно напета и ниво насиља је био висок на целом Косову, због оружаног сукоба који је тада трајао. Убрзо након распоређивања УНМИК-а јуна 1999. године, безбедносна ситуација остала је напета пошто је „КФОР још увек радио на развоју снаге довољне за одржавање јавне безбедности и реда и мира, и догодио се одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“.

64. СПГС наглашава да жалилац не наводи да је дошло до повреде материјалног дела члана 2, већ његовог процедуралног елемента. СПГС наводи да је „процедурални елемент члана 2 ЕКЈП у суштини двострук: (i) обавеза утврђивања судбине и/или локације несталих лица путем истраге; и (ii) обавеза спровођења истраге којом се може утврдити да ли је до смрти дошло незаконитим путем и која може довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталих лица“.
65. СПГС даље примећује да се, при одлучивању о пријавама сходно процедуралном делу члана 2 мора обратити пажња на то да се на УНМИК не ставља немогућ или несразмеран терет. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса. Штавише, након дугог и суровог рата, Босна и Херцеговина је била подвргнута поправци унутрашње структуре и политичког система: Постављени су ентитети и кантони у складу са Дејтонским мировним споразумом; уведене су споразумне поделе власти како би се обезбедила ефикасна равноправност између „конститутивних народа“ у послератном друштву (видети случај *Сејдић и Финци против Босне и Херцеговине* [ВВ], бр. 27996/06 и 34836/06, ЕКЈП 2009-...), било је потребно створити нове институције, а постојеће реструктурирати. У послератном периоду могла је да се очекује невољност тадашњих зараћених страна да сарађују са новим институцијама, као што се види у овом предмету. Иако је тешко тачно одредити када се завршио овај процес, Суд сматра да је домаћи правни систем требало да буде у могућности да ефикасно реши нестанке и друга тешка кршења међународног хуманитарног права до 2005. године, након свеобухватне провере постављене полиције и правосуђа и успостављања Одсека за ратне злочине при Суду Босне и Херцеговине. Након што је све ово размотрено и пошто није било значајног периода неактивности домаћих власти по овом предмету након 2005. године, Суд је закључио да се, с обзиром на тадашње околности прикупљања материјала, може сматрати да је домаћа кривична истрага спроведена у разумном року и експедитивно“.

66. Са становишта СПГС-а, УНМИК се суочио са ситуацијом на Косову „од 1999. до 2008. године“, која је веома слична оној у Босни и Херцеговини „од 1995. до 2005. године“. СПГС наводи да је током сукоба на Косову на хиљаде људи расељено или нестало. Многи људи који су нестали, отети су, убијени, и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.

67. Јуна 2002. године, УНМИК је формирао КНЈСМ који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Наводећи КНЈСМ-ов Извештај о активности за период 2002–2004. године, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покажу да су злочини били систематски и широко распрострањени; тимови МКТЈ-а обављали обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у недовољној мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЈСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЈ полиције УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве шире стратегије у погледу подизања оптужнице. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација“.
68. СПГС додаје да је чак много озбиљнији од „недостатка форензичких стандарда био недостатак пажње усмерене на хуманитарни задатак идентификације тела и враћања посмртних остатака њиховим породицама. У усредсређеном напору да покаже да су злочини систематски и широко распрострањени, МКТЈ и његови волонтерски тимови спроводили су обдукције што већег броја тела, при чему је идентификација извођена у недовољној мери или уопште није извођена. У свом извештају, МКТЈ наводи да је 1999. и 2000. године ексхумирао 4019 тела, а мање од половине тог броја је идентификовано; штавише, нека неидентификована тела ексхумирана 1999. године од стране волонтерских тимова поново су сахрањена на местима која су још увек непозната КНЈСМ-у“.
69. СПГС даље наводи да је проналажење и идентификовање несталих лица у горе описаном контексту веома тежак и дуготрајан задатак. Он даље наводи да број несталих лица чије је остатке пронашао и идентификовао КНЈСМ „сведочи о његовом напорном раду између 2002. и 2008. године“ и да се „у гробницама и даље проналазе тела и у току су идентификације и повраћаји посмртних остатака члановима породица, често на основу информација садржаних у списима УНМИК-а/КНЈСМ-а“. СПГС даље напомиње да је „стога очигледно да је поступак оснивања система који ће моћи ефикасно да решава нестанке и друга озбиљна кршења међународног хуманитарног права разумљиво постепено“ на Косову, што се огледа у горенаведеном предмету *Палић*. СПГС даље напомиње да се овај поступак „ослањао на већи број актера, а не само на УНМИК, на пример МКНЈ, МКЦК и локалне организације за нестала лица“.
70. СПГС тврди да је професионална, добро обучена и добро опремљена полиција од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага и да таква полиција није

постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које му је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. У том погледу, он упућује на Годишњи извештај полиције УНМИК-а из 2000. године, у коме се даје следећи опис ситуације:

„Полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

71. СПГС објашњава да је ЈИРЗ полиције УНМИК-а ангажовао међународну полицију УНМИК-а и припаднике домаће Косовске полицијске службе и усредредио се на кривичну истрагу случајева несталих лица. Њихове обавезе обухватале су проналажење илегалних гробова, идентификацију починилаца и прикупљање доказа везаних за злочине. Припадници међународне полиције УНМИК-а који су радили на предметима несталих лица морали су да се прилагоде спровођењу истрага на страниј територији и у страниј култури, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју.
72. Он даље наводи да након сукоба домаће институције на Косову, укључујући институције за спровођење закона и институције за проналажење несталих лица, нису биле функционалне и да су морале бити успостављене од почетка. Такође, истражитељи су често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводу СПГС-а, све ове препреке спречавале су полицију УНМИК-а да спроведе истраге сходно стандардима који се могу очекивати од држава са успостављеним институцијама које не наилазе на велики број предмета овакве природе, повезаним са ситуацијама након сукоба.
73. У погледу жалбе гђе Ремиштар, СПГС наводи кратак преглед мера које су предузели УНМИК-ови органи, и доступних истражних докумената (видети §§ 32–42 изнад). Он

наглашава да чак није јасно ни ко је пријавио нестанак г. Ненада Ремиштара полицији УНМИК-а, пошто се једино његова мајка – а не жалилац – помиње као сведок у горепоменутом извештају ЈНЛ-а (видети § 39 горе у тексту).

74. СПГС додаје да „осим информација које је непознати извор првобитно доставио полицији УНМИК-а, у каснијем периоду није иступио ниједан додатни сведок наводне отмице. УНМИК је приметио у другим предметима који се тичу несталих лица да долази до неминовног обустављања полицијских истрага услед недостатка доказа уколико сведоци не иступе или се не открије ниједан материјални доказ“.
75. У закључку своје изјаве, СПГС наводи да „веома ограничени истражни списи који су стављени на располагање УНМИК-у нису убедљиви и да је у њима присутна општа оскудица информација, али да је полиција УНМИК-а редовно спроводила истрагу од 2000. до краја 2007. године“. Тако је, према наводу СПГС-а „полиција УНМИК-а поступила у складу са својом обавезом да отвори и спроведе истрагу у вези са нестанком г. Ремиштара, у складу са процедуралним захтевом члана 2 ЕКЉП“.
76. СПГС је такође обавестио Комисију да ће УНМИК можда доставити додатне коментаре о овом предмету, „јер постоји могућност да има додатних и убедљивих информација“, поред докумената достављених Комисији. Међутим, до данас нису примљени такви коментари.

3. Процена Комисије

77. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 ЕКЉП, у погледу тога да полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са отмицом и вероватним убиством г. Ненада Ремиштара.

а) Подношење релевантних списа

78. СПГС примећује да су сви доступни списи који се тичу истраге достављени Комисији, али да су били „веома ограничени“. Спис који је Комисија примила из седишта УН-а у Њујорку (видети §§ 8–9) садржао је копије истих докумената. Комисија је са веб-странице МКТЈ-а прибавила додатне доказе о учешћу МКТЈ-а у истрази отмице и вероватног убиства г. Ненада Ремиштара. Дана 10. октобра 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да се достављање може сматрати завршеним (видети § 12 горе у тексту).
79. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбе. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети

предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

80. Комисија даље напомиње да је правилно вођење истражних списа који се тичу кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истраге до њихове предаје, од суштинске важности за наставак таквих истрага те тако може покренути, сâмо по себи, питања сходно члану 2. Комисија такође напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење о томе зашто документација може бити непотпуна, нити о томе који делови могу бити непотпуни.

81. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалби на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) *Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2*

82. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). КЉП такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрања окротног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2(3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети КЉП, Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Џамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних, арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције о заштити свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

83. Да би се бавила тврдњама жалилаца, Комисија се посебно осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 105, *Извештаји о*

пресудама и одлукама 1998-I; видети такође ЕСЈП, Јасински против Летоније, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЈП, Колеви против Бугарске, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).

84. Европски суд је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 47 изнад у тексту, при § 136).
85. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310; видети такође ЕСЈП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
86. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 102; при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти, или одговорна особа или особе, ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312; и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).
87. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 83, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних

околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).

88. У том контексту се подразумева услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге, брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења јавности у њих у погледу поштовања владавине права и спречавања тајних завера и толерисања незаконитих радњи (видети случај *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства*, предмет бр. 46477/99, пресуда ЕСЈП од 14. марта 2002, § 72, ЕКЈП 2002-II).
89. Конкретно, у погледу особа које су нестале и касније пронађене мртве, што није случај у овом предмету, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 136 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 102, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се само расветљава један аспект судбине несталог лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 46; у истом смислу случај *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП [ВВ] наведен изнад, у § 102, при § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве могу сами по себи представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад у § 86, при § 64).
90. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали*, наведен у § 85 изнад, при §§ 311-314; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен у § 85 изнад, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему; ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. јула 2011, бр. 55721/07, § 167, ЕКЈП 2011).
91. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, чиме је задовољила право на истину, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЈП [ВВ], *Ал-Масри против Бивше југословенске републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191; ЕСЈП, *Ал-Наишири*

против Пољске, бр. 28761/11, пресуда од 24. јула 2014, §§ 495-496). Органи Уједињених нација су такође уверени у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаних за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то такође подразумева право да се пронађе жртва и сазна њена судбина“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, Нестала лица, Документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође КЈП, *Шедко и Бондаренко против Белорусије*, Обавештење бр. 886/1999, разматрања од 3. априла 2003. године, § 10.2, СГПП/Ц/77/Д/886/1999; КЈП, *Меријам Филипе, Аугусте и Томас Санкара против Буркине Фасо*, Обавештење бр. 1159/2003, разматрања од 8. марта 2006, § 10.2, СГПП/Ц/86/Д/1159/2003; Комитет УН-а за људска права, Резолуције 9/11 и 12/12: Право на истину, 24. септембар 2008. и 12. октобар 2009. године; Преамбула и члан 24 (2) Конвенције о заштити свих људи од принудног нестанка, наведено у § 106 изнад; видети такође Извештај Специјалног извештача о унапређењу и заштити људских права и фундаменталних слобода као и борби против тероризма, г. Бена Емерсона, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних органа за неморално и систематско кршење људских права почињено у контексту иницијатива за борбу државе против тероризма*, документ УН-а, А/КЈП/22/52, 1. март 2013, § 23-26).

с) Применљивост члана 2 на контекст Косова

92. Комисија је свесна чињенице да је до отмице и нестанка г. Ненада Ремиштара дошло скоро годину дана пре распоређивања УНМИК-а на Косову, током оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
93. Са своје стране, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
94. Комисија сматра да аргументи које је изнео СПГС покрећу два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
95. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-

а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; *Палић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).

96. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 86 и случај ЕСЈП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „тешке безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 90, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЈП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЈП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 85, при §§ 8590, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 85, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаш против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЈП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
97. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЈП, случај *Каја против Турске*, наведен изнад у § 83, при §§ 86-92; ЕСЈП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; ЕСЈП [ВВ], случај *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЈП 1999-IV; ЕСЈП, случај *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 85, при §§ 215-224; ЕСЈП, *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
98. Слично томе, КЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 82, при § 1; КЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане

истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЈП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).

99. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, довеле до тога да буде од кључног значаја да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P. P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсијан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЈП [ВВ], *Чирагов и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када је Генерални секретар УН-а описао полицију и правосудни систем на Косову као системе који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ (видети § 21 изнад).
100. Као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 86 горе у тексту, § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007, § 62).
101. Међутим, Комисија сматра да у контексту најозбиљнијих злочина почињених против цивила члан 2 налаже да надлежни органи предузму све истражне напоре како би утврдили чињенице и довели починиоце пред лице правде. Оваквим предметима се даје највећи приоритет.
102. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија стога закључује да природа и степен јавног надзора у погледу тога да ли ефикасност

истрага испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће, у погледу сваког предмета, утврдити да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

d) Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету

103. У погледу овог случаја, Комисија прво напомиње да се из докумената који су стављени на располагање Комисији види да је УНМИК сазнао за отмицу г. Ненада Ремиштара новембра 1999. године (видети изнад § 33). Током 2000. године, полиција УНМИК-а је претражила доступне базе података како би добила било коју информацију везану за њега, али су резултати били негативни (видети §§ 35–37 горе у тексту). Године 2002, информације везане за овај случај унете су у базу података полиције УНМИК-а. Међутим, већина ових активности, осим прегледа предмета извршеног 2007. године (видети §§ 41–42 горе у тексту) лежи ван временске надлежности Комисије (видети § 59 горе у тексту).
104. У овом случају, јасно је да су отмица и вероватно убиство г. Ненада Ремиштара били предмет истраге МКТЈ-а по предмету бр. ИТ-04-84, *Харадинај и остали* (видети § 43–51 горе у тексту). Конкретно, у пресуди Претресног већа МКТЈ-а ИТ-04-84-Т по том предмету, донетој 3. априла 2008. године, помиње се најмање четворо сведока који су у својим изјавама споменули отмицу, притварање од стране ОВК и вероватно убиство г. Ненада Ремиштара (видети § 47 горе у тексту). Међутим, овај поступак није довео до идентификације и кажњавања починиоца/починилаца, пошто је на поновном суђењу, одржаном 29. новембра 2012. године, Претресна комисија све оптужене ослободила кривице у погледу наводних злочина, укључујући наводе о подстицању, наручивању и планирању убиства г. Ненада Ремиштара (видети § 47 горе у тексту).
105. На почетку, Комисија наглашава да она не оспорава свеукупан примат надлежности МКТЈ-а у истрази сваког злочина у оквиру своје надлежности, који је почињен на територији бивше Југославије, због свог признатог међународног статуса у складу са Резолуцијом 827 Савета безбедности УН-а (из 1993. године). Међутим, Комисија сматра да аспект који још увек треба да се истражи из перспективе процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЛП, јесте питање тога да ли је УНМИК и даље имао било какву обавезу сходно овом члану, поред обавезе сарадње и пружања помоћи МКТЈ-у, током периода надлежности Комисије.
106. У том смислу, Комисија подсећа да је, убрзо након успостављања УНМИК-а, током давања коментара о истрази наводних злочина на Косову, тужилац МКТЈ-а јасно навео да МКТЈ није поседовао „ни мандат ни средства за функционисање у својству примарне истражне и тужилачке агенције у погледу свих кривичних дела почињених на територији Косова. Истрага и гоњење за прекршаје који можда леже ван горенаведеног оквира правне надлежности у целости спадају под одговорност УНМИК-а, који делује путем Цивилне полиције УН-а (УНЦИВПОЛ) и

новоформиране цивилне полиције на Косову, уз помоћ КФОР-а. Да би се обезбедило функционисање МКТЈ-евог КТ-а и горепомнутих агенција у оквиру њихових сфера, биће корисно одржавати ефикасну везу КТ-а са њима. Ово би требало да омогући тужиоцу да се стално информира о природи и статусу истрага које спроводи УНМИК (УНЦИВПОЛ и цивилне полицијске снаге) уз помоћ КФОР-а, у погледу случајева који су можда повезани са злочинима у оквиру надлежности МКТЈ-а⁷. У истој изјави, тужилац МКТЈ-а је поновио да „правосудни органи на Косову имају надлежност да суде оптуженима за злочине који леже у оквиру надлежности Међународног трибунала. У одређеним случајевима који се морају решавати од случаја до случаја, Међународни кривични трибунал има право да тражи од домаћих судова да се подреде његовој надлежности, у складу са Статутом Трибунала и његовог Правилника о поступку и доказима“.⁷

107. Према мишљењу Комисије, „примат“ правне надлежности МКТЈ-а није апсолутан. Заиста, у члановима 8–10 МКТЈ-евог Правилника о поступку и доказима [ПОП] наведени су услови који се тичу његовог права да преузима истраге и утврђује званичне процедуре које треба поштовати. Члан 8 МКТЈ-евог ПОП-а гласи: „У случајевима када се тужиоцу чини да је кривично дело у оквиру правне надлежности Трибунала било или јесте предмет истрага или кривичних поступака покренутих у суду било које државе, тужилац може затражити од те државе да достави све релевантне информације у том погледу, а држава је у обавези да одмах проследи те информације тужиоцу, у складу са чланом 29 Статута“. У члановима 9 и 10 јасно стоји да када се испуне одређени услови, по захтеву тужиоца, одговорно претресно веће може званично да затражи од релевантног државног суда да уступи тај поступак надлежности Трибунала.
108. Комисија је убеђена да је МКТЈ морао да упути државним органима званични захтев за информације и сарадњу или захтев за уступање поступка. Дакле, МКТЈ је морао да упути такав захтев УНМИК-у пре преузимања предмета, што би се званично видело из документације УНМИК-а. Овим би се, *прво*, оправдао изостанак активности УНМИК-ових органа у погледу конкретних истрага и, *друго*, то би убудуће омогућило државним органима да прате и преузимају истражна документа и доказе, када се укаже потреба за тим.
109. Међутим, истражни спис који је УНМИК ставио на располагање Комисији ничим не указује на то да је полиција УНМИК-а ангажовала МКТЈ на било ком ступњу истраге. Штавише, чак и 2007. године, након што је спис био размотрен два пута, изгледа да ЈИРЗ полиције УНМИК-а, који је био главна јединица задужена за решавање свих истрага ратних злочина на Косову, није био упознат са постојећим поступком МКТЈ-а. Такође, у својим поднесцима о прихватљивости меритума жалбе, УНМИК није приписао изостанак истражне активности полиције УНМИК-а МКТЈ-евој истрази, нити је доставио икакав доказ о таквој истрази.

⁷ Видети: изјаву тужиоца Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију, Карле дел Понте, о истрази и гоњењу починилаца кривичних дела ратних злочина почињених на Косову, 29. септембар 1999. // веб страница МКТЈ-а [електронска база података] - <http://www.icty.org/sid/7733> (прегледано 8. октобра 2014).

110. Комисија напомиње ове чињенице са великом забринутошћу јер се чини да је МКТЈ преузео УНМИК-ове истражне списе без упућивања икаквог званичног захтева, и чак без икаквог трага о тој активности. Уколико је то тачно, то би могло озбиљно да утиче на могућност праћења документације и доказа по том предмету, као и на обезбеђивање оригиналности документације. Одсуство одговарајућег ланца чувања истражних списа може утицати на будући кривични поступак и, накнадно, на права заинтересованих страна.
111. Комисији је такође упозната са чињеницом да је од њеног оснивања МКТЈ поседовао одређени број теренских канцеларија на територији бивше Југославије, које су „првобитно биле успостављене као испоставе КТ-а, а биле су смештене у Београду, Сарајеву, Загребу, Приштини, Бања Луци и Скопљу... Почетком 2000. године, теренске канцеларије у Сарајеву, Београду, Загребу и Приштини добиле су архиву, првенствено у функцији лакшег приступа информацијама и јавног информисања. КТ се повукао из приштинске канцеларије 2006. године, а из канцеларије у Загребу 2010. године“.⁸ Касније, 31. децембра 2012. године, затворена је теренска канцеларија МКТЈ-евог КТ-а у Приштини.⁹
112. Тако, према мишљењу Комисије, није искључена могућност да је МКТЈ такође спровео независну истрагу отмице и вероватног убиства г. Ненада Ремиштара, у склопу шире истраге у случају *Харадинај и остали*. Такође је могуће да УНМИК-ови органи нису били обавештени ни о једној таквој активности МКТЈ-евог КТ-а. Овим може да се објасни недостатак информација у истражном спису, везаним за ангажовање МКТЈ-а.
113. Иако Комисији није достављен ниједан доказ о томе када је МКТЈ преузео руковођење овим истрагама, познато је да је 4. марта 2005. године МКТЈ-ев КТ подигао прву оптужницу по предмету *Харадинај и остали* (ИТ-04-84-И), у којој је г. Ненад Ремиштар наведен међу српским заточеницима које је наводно убила ОВК у својој главној команди у Јабланици. Дакле, јасно је да је најкасније до марта 2005. године МКТЈ преузео потпуну контролу над овим истрагама.
114. Такође, Комисија је мишљења да се 29. новембар 2012. године, када је Претресна комисија МКТЈ-а донела пресуду након поновног суђења по предмету *Харадинај и остали* (ИТ-04-84bis-Т), може разумно сматрати крајем судског поступка МКТЈ-а. Ниједан од оптужених по предмету ИТ-03-66 није проглашен кривим за отмицу и вероватно убиство г. Ненада Ремиштара од стране ОВК (видети § 51 горе у тексту).
115. Комисија је свесна чињенице да не могу све истраге довести до идентификације и успешног кривичног гоњења починилаца. Међутим, Комисија је такође напоменула у много наврата да обавеза спровођења истраге није прекршена само због тога што истрага не производи задовољавајући резултат и да истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност (видети нпр, случај *Младеновић*,

⁸ Видети: Трибунал затвара теренске канцеларије у Хрватској и на Косову // веб-страница МКТЈ-а [електронска база података] - <http://www.icty.org/sid/11180> (прегледано 8. октобра 2014).

⁹ Видети: **Ibid.**

мишљење ХРАП-а од 26. јуна 2014. године, §§ 192–194). Дакле, Комисија сматра да, пошто нису пронађени посмртни остаци жртве и пошто лица одговорна за отмицу и вероватно убиство жртве нису изведена пред лице правде, процедурална обавеза из члана 2 ЕКЉП није била испуњена и да је требало наставити са њеним спровођењем, упркос томе што је протекао дуг временски период од тренутка када су почињени наводни злочини.

116. У том погледу, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права, изражавајући своје мишљење у погледу сличног случаја, навео да „постоји мало основа за заузимање превише конвенционалног става у погледу могућности постојања обавезе спровођења истраге незаконских убистава која се и даље јавља много година након предметних догађаја, пошто је признато да су кривично гоњење и кажњавање починилаца од јавног интереса, нарочито у контексту ратних злочина и злочина против човечности“ (видети ЕСЉП, *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, наведен у § 100 горе у тексту, при § 69).
117. Према мишљењу Комисије, након доношења одлуке Претресног већа МКТЈ-а у поступку поновног суђења, новембра 2012. године, у складу са настављеном обавезом спровођења истраге, надлежност за такву активност је требало да буде званично пребачена на ЕУЛЕКС, који је 9. децембра 2008. године преузео потпуну оперативну контролу у области спровођења правде на Косову (видети § 23 горе у тексту). Тада би ЕУЛЕКС-ови органи имали обавезу да користе средства која су им на располагању да размотре истрагу како би се уверили да ништа није занемарено, и да обавесте сроднике о напретку ове истраге. Међутим, активност власти, а не УНМИК-а, након децембра 2008. године, лежи ван надлежности Комисије (видети §§ 57–59 горе у тексту).
118. Комисија изражава дубоко жаљење поводом чињенице да путем истраге и судског поступка МКТЈ-а, као и оних које је спровео УНМИК, до сада нису могле да буду идентификоване и изведене пред лице правде особе одговорне за отмицу и вероватно убиство г. Ненада Ремиштара. Међутим, Комисија понавља да обавеза да се настави са истрагом у овом случају, у складу са процедуралним захтевима члана 2 Конвенције, још увек постоји, иако треба узети у обзир чињеницу да лежи ван надлежности Комисије.
119. Комисија напомиње изјаву СПГС-а да су „МКТЈ и његови волонтерски тимови спроводили обдукције што већег броја тела, при чему је идентификација извођена у недовољној мери или уопште није извођена... [и] поново их сахранили на локацијама које су још увек непознате КНЛСМ-у“ (видети § 68 горе у тексту). Комисија изражава озбиљну забринутост поводом садашње патње жалиоца и других особа у сличним ситуацијама, услед одлагања проналажења, идентификације и предаје посмртних остатака њихових сродника, изазваног овим околностима.
120. Након што је размотрила све аспекте овог случаја, Комисија закључује да, у погледу тога што се ова истрага приписује органима УНМИК-а, не постоји кршење процедуралног проширења члана 2 ЕКЉП.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

121. Жалилац наводи да су недостатак информација и неизвесност у вези са отмицом и вероватним убиством г. Ненада Ремиштара изазвали душевну бол њој и њеној породици. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на члан 3 ЕКЉП којим се забрањује нечовечно и понижавајуће поступање.

1. Опсег разматрања Комисије

122. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 54–59 горе у тексту).

123. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Суд наглашава да, у вези са чланом 3, „суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице 'нестао', већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП [ВВ], *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, ЕКЉП, 1999-IV; ЕСЉП [ВВ], *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, ЕКЉП, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 97, при § 139; ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 86, при § 74; ЕСЉП, *Алмату Исраилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013, § 69; видети такође случај *Здравковић*, бр. 46/08, одлука ХРАП-а од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је жртва понашања надлежних органа посебно у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталог, случај *Ер и остали против Турске*, бр. предмета 23016/04, пресуда ЕСЉП од 31. јула 2012, § 94).

124. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЉП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, §§ 147–148).

2. Процена Комисије

125. Комисија подсећа да је изнад установљено да није било пропуста од стране УНМИК-а у погледу процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЉП

126. Комисија даље сматра да је, у складу са горе наведеним закључцима, током периода под надлежношћу Комисије, одговорност УНМИК-а у погледу свих аспеката процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЉП била подређена примату надлежности МКТЈ-а. Комисија стога сматра да исто важи и у погледу материјалне обавезе из члана 3 ЕКЉП.

127. Комисија не изражава ни најмању сумњу у то да је ова ситуација нанела дубоку патњу жалиоцу која је наставила да живи у неизвесности у вези са судбином свог супруга. Ипак, с обзиром на конкретне околности овог случаја, пошто није установила да је УНМИК починио кршење процедуралног елемента члана 2 ЕКЉП, Комисија из истих разлога сматра да УНМИК није починио кршење члана 3 ЕКЉП.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ДА ИСПИТА ДА ЛИ ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ЧЛАНА 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЖКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ИНС – Извештај о наставку случаја
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал УН-а за подручје бивше Југославије
МТ – Међународни тужилац
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
КТ – Канцеларија тужиоца МКТЈ-а
ЗЗП – Захтев за помоћ МКТЈ-евог КТ-а
ПоП – МКТЈ-ев Правилних о поступку и доказима
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина